

dějínám (antike Rechtsgeschichte). Bylo však položeno nikoliv na počátek studia, nýbrž až do pátého semestru, čímž byl značně zmenšen paedagogický význam, jež studium římského práva nesporně v sobě chová.

Stručný přehled přednášek, jak jsou upraveny pro jednotlivé semestry, přináší mnoho nového a jest po všech stránkách velmi zajímavý. Tak v *prvním* semestru se přednáší: právo německé (t. j. jako úvod do studia práv) 2 hod., národ a stát (t. j. hlavně právo ústavní) 1—2 hod., praehistorie (Vorgeschichte) 1—2 hod., germánské právní dějiny 4—6 hod. (mimo to ještě seminární cvičení 1 hod.), nauka o t. zv. Sippe 1 hod., právo rodinné 8 hod. a 1—2 hod. seminář, německý život hospodářský 2 hod.

Přednášky *druhého* semestru jsou v mnohém výrazem nových poměrů v Německu. Tak vidíme v seznamu přednášek pro tento běh dvouhodinovou přednášku o národě a rase, stejně o novém zákoně o dědičných dvorech (pod názvem »Sedlák«), o nejnovějších politických dějinách (3—4 hod.), o dějinách ústavy nové doby (3 hod.), přednášku »smlouva a bezpráví« (4 hod. a 2 hod. seminář) a konečně tříhodinová přednáška z národního hospodářství.

Třetí semestr je věnován právu ústavnímu (4 hod. a 2 hod. semin.), právu trestnímu (6 hod. a 2 hod. semin.), přednášce o půdě, t. j. o právu k věcem nemovitým — 3 hod., o zboží a penězích (tedy o movitostech, o úvěru a o valné části obchodního práva — 4 hod. a 2 hod. semin.) a konečně 4 hodinami národohospodářské politiky (2 hod. seminář).

Ve *čtvrtém* semestru se vykládá právo správní (5 hod. a 2 hod. semin.), trestní řízení (3 hod.), rodinné právo majetkové (2 hod.); dvouhodinová přednáška je věnována právu autorskému (t. zv. duševní tvoření — geistiges Schaffen), stejná obchodům a živnostem, dále také výkladům o obchodněprávních společnostech a konečně tolikéž i nauce o hospodářském podnikání.

Nejpestřejším — pokud jde o obory přednášek — je semestr *pátý*, v němž především, jak bylo již poznamenáno, je určena pětihodinová přednáška (a 2 hod. semin.) právním dějinám antickým, vedle ní stojí přednáška o civilním procese (4 hod.), o cenných papírech (2 hod.), o právu pracovním (3 hod. — přednáška je nazvána prostě »Dělník«), o podnikání (2 hod.). Další přednášky se vztahují na právo mezinárodní (2 hod.) — jeho význam tedy není ani v systému universitního studia zdůrazněn, a na právo a vědu finanční (dohromady 4 hod.); obě poslední přednášky nejsou doplňovány seminárními cvičeními.

Šestý semestr je poslední semestr vyhrazený ještě přednáškám, z nichž nejdůležitější místo mají výklady o dějinách soukromého práva nové doby (4 hod.), o právu církevním (2—4 hod.), o exekucním právu (2 hod.), o mezinárodním právu soukromém (1—2 hod.) a konečně o právní a státní filosofii. Již tento semestr obsahuje cvičení pro pokročilé, kursy klausurní a repetitoria. *Sedmý* a *osmý* semestr je této přípravné práci pro zkoušku věnován výhradně.

Cíl této reformy je dosti průzračný: právník nového Německa musí býti důkladně vychován a prodchnut ideami nového režimu a současně ovládati i jeho právní stránku a dosáhnouti takové erudice právní, aby k jeho další výstavbě mohl platně svými znalostmi přispěti.

Dr. Josef Klíma.

POLITICKÉ BLOKY EVROPSKÝCH STÁTŮ A MAĎARSKO. Na toto thema přednášel na schůzce brněnské skupiny Rencontre des jeunesses française et tchécoslovaque (to je sdružení mladých propagátorů francouzsko-československé vzájemnosti, vydávající v Paříži časopis téhož jména) bývalý poslanec starého uherského sněmu, bývalý státní tajemník a nyní profesor národního hospodářství na universitě v Budapešti, Dr. Elemér Hantos. Dr. Hantos v poutavém výkladu vylíčil vývoj evropské politiky k četným regionálním úmluvám. Počet regionálních paktů je stále větší a mluví se už o jakési paktomanii. Tím vznikají otázky příčin tohoto

vývoje, významu a souvislosti těchto úmluv. K postihnutí celé vývojové linie je třeba se vrátit až do prvních let po světové válce. Tehdy jako reakce na různé dřívější konference a kongresy byla vytvořena Společnost národů. Věřilo se v nový mezinárodní pořádek, který měl být organisován shora. S počátku se tento směr slibně vyvíjel a vrcholem tohoto vývoje je světová hospodářská konference v Ženevě r. 1927, již se zúčastnily všechny civilisované státy světa. Doba však už měla v sobě latentní zárodky krise, které se staly za dva roky prudce virulentními. Krach na new-yorské burse 1929 byl prvním ukazatelem, že hospodářský organismus podlehl. Snahy, organisovati světový pořádek shora, ztroskotávají a posledním nezdařeným pokusem byla londýnská světová hospodářská konference 1933. Od té doby uzrálo přesvědčení, že organisace shora je nemožná, poněvadž není způsobilých a životaschopných orgánů. Londýnská konference skončila naproštým fiaskem, avšak právě poznání o nutnosti jiného postupu bylo jejím kladem. Již se uznává, že ani světové, ani evropské hospodářství není možné naráz a jednotně uspořádati, nýbrž že je třeba jíti cestou regionálních úmluv, kde nic nestojí v cestě, aby nebyly později přetvořeny na úmluvu všeobecnou. Mussoliniho Pakt čtyř, systém paktů sovětského svazu, Východní pakt jsou příklady pokusů o regionální politické bloky.

Tyto politické pakty mají své předchůdce v hospodářských ujednáních v Altawě, Oslo, Ouchy. Běží o pokusy o obnovu mezinárodního obchodu pomocí regionálních úmluv s vyloučením doložky o nejvyšších výhodách. Altawská úmluva a její výsledky v rámci britského imperia potvrdily správnost této cesty a tak počal regionálními úmluvami přirozený proces organisace nového pořádku zdola, které jediné může vésti k zlepšení hospodářských poměrů. Ve východní části Evropy zakotvila myšlenka hospodářských regionálních úmluv tím, že v únoru 1933 došlo v Ženevě k podpisu organizačního paktu Malé dohody. Druhým regionálním paktem byl Balkánský pakt, k němuž došlo v únoru 1934 mezi Jugoslavií, Tureckem, Řeckem a Rumunskem. Tak byl ujednán v březnu 1934 v Římě mezi Itálií, Rakouskem a Maďarskem regionální pakt, zvaný Římský pakt Tří, jehož cílem je napomáhati obnově volných hosp. styků místo dnešních autarkních snah. Řadu regionálních paktů uzavírá v září 1934 v Rize podepsaný Baltský pakt, jehož smluvníky jsou: Estonsko, Lotyšsko a Litva. A ještě krátce po úmluvách v Rize sešli se k poradě zahraniční ministři Švédska, Norska a Finska ve Štokholmu a jednali o užší hospodářské spolupráci svých států. Zatím co v těchto případech byly rozhodnuty jen momenty hospodářské, nebylo tomu tak v jižní a východní Evropě. Zde většinou byly primární zájmy politické. Pro pevnost bloku je ovšem lepší, jsou-li zájmy politické shodné s hospodářskými. Avšak fakt, že politický spolek je základem hospodářských skupin, má také své stinné stránky. Jestliže se totiž malé a střední státy seskupují kolem těch neb oněch velmocí, nevede to, jak nás učí dějiny, k jejich sblížení, nýbrž rivalita patronů zostřuje protivy i mezi chráněnci a bylo by klamným domnívati se, že se sblíží samy od sebe. Mír mezi sousedními národy není stavem docela samozřejmým a přirozeným, nýbrž musí býti založen, tvořen.

Pokus, dáti do pořádku hospodářství pomocí politiky, se nepodařil. Je tudíž třeba pokouseti se přemoci politiku hospodářstvím a tvořiti volnější a jistější atmosféru pomocí hospodářských dohod. Regionální myšlenka je myšlenkou především hospodářskou a ne politickou. Je reakcí na autarkní politiku a má vytvořiti opět rozsáhlejší pole hospodářské činnosti. Větší hospodářské oblasti potřebují zvláště státy v Podunají. Dunajská oblast byla předmětem dvojí zájmové sféry, francouzské a italské. Dohodou francouzsko-italskou byla však tato věci škodící rivalita petrifikována a proto právě zvláště nyní je čas a příležitost k dohodám, když Hospodářská Malá dohoda i Římský pakt Tří jsou útvary hospodářsky nepřirozené. Trhy Italie, Maďarska a Rakouska jsou pro RČS. dů-

ležitější než trhy Rumunska a Jugoslaviie. Problém dunajský bude rozřešen, dohodne-li se Maďarsko s Československem. K dohodě musí jednou dojít. Čím dříve, tím lépe. Je třeba ochoty a smířlivosti. Národy rychleji zapomínají a odpouštějí než jednotlivci, avšak byly-li příliš raněny, je třeba jim pomoci v léčení. Není trvale možno odpírati si vzájemnou pomoc na cestě k míru a blahobytu.

Shromáždění odměnilo vývody Dr. Hantose potleskem, avšak v debatě ukázala se *kritika* jeho stanoviska.

DVE PREDNÁŠKY DOC. DR. KNAPPKA. V cyklu prednášok o historii Slovenska poriadaných Osvätovým Sväzom pre Slovensko a Extenziou University Komenského — v rámci ktorého prednášali prof. dr. Eisner a doc. dr. Ondrouch o slovenskom praveku a prof. dr. Chaloupecký o historii stredovekého Slovenska — doc. dr. Knappek podal vo svojej prednáške o cirkevnej organizácii Slovenska v stredoveku obraz počiatkov kresťanstva a cirkevného sriadenia na našom území v Ríši Veľkomoravskej i pozdejších jeho peripateiach po včlenení do štátu sv. Štefana. Knappek osvetlil niektoré detaile v svetle celkom novom, hlavne čo do príčin pápežského povolenia a potom zas zakázania liturgie slovanskej. Tiež osobnosť Svätopluka predstavil v novom zobrazení a pripisal mu iný zástoj v osudoch slovanského obradu, než sme si mohli predstaviť na základe dosavadného učenia, ktoré tento problém dosiaľ nevyzdvihlo. — Prejdúc na kristianizačnú činnosť sv. Štefana poprel možnosť, žeby sám bol založil hneď desať biskupstiev (maď. historio-grafia = maď. tradícia) a zdôraznil shodu s organizačnými formami v iných štátoch. (Prednáška vyjde v publikácii Extensie Univ. Komenského.)

Dňa 14. marca t. r. mal doc. dr. Knappek svoju vstupnú prednášku o pomere cirkve a štátu. Podal v nej letmý prehľad celkového vývoja a vymedzil obsah jednotlivých cirkevne-politických sústav od najstaršej doby až po dnešné časy. V Knappkovom podaní vývojová línia javí sa ako ponenáhly postup od počiatkovej úplnej jednoty cez postupné odlišovanie a prípadnú koordináciu cirkve a štátu k snahám o úplnú odluku. V úvodných slovách apeloval na potrebu užšieho a vrelšieho vzťahu slovenskej verejnosti k jedinému vysokému učilištu na Slovensku a vytýkal nedostatok obetavého záujmu mladých absolventov Slovákov o vedeckú prácu. V tom vidí takmer jedinou príčinu pomalého vzrastu počtu vedeckých pracovníkov slovenských —by.

Z MASARYKOVY SOCIOLOGICKE SPOLEČNOSTI. Masarykova sociologická spoločnosť v Praze konala dne 29. března 1935 svou řádnou valnou hromadu v zasedací síni ministerstva sociální péče. Z jednatelské zprávy vyjímáme: V uplynulém správním roce pořádala Masarykova sociologická společnost tyto přednášky:

Dne 23. dubna 1934 (spolu s Akademickým Odborem) přednášku Dr. Bruna Zwickera na téma »Sociologie práce«.

Dne 17. května 1934 uspořádala Masarykova sociologická společnost spolu se Sociálním ústavem přednášku k oslavě 50. narozenin min. zahraničních věcí Dr. Beneše, při které přednášel Dr. Chalupný na téma »E. Beneš jako sociolog« a ministr Zd. Fierlinger »E. Beneš jako státník a politik a sociální hlediska jeho politiky.«

Dne 6. prosince 1934 konala se přednáška Dr. Ant. Uhlíře na téma »Sociologická soustava francouzská«.

Spolu se Sociálním ústavem uspořádala Masarykova sociologická společnost cyklus přednášek na téma »Jak postoupila myšlenka hospodářského plánování u nás a v cizině«. Spolu s Filosofickou jednotou uspořádala Masarykova sociologická společnost dne 31. ledna 1935 přednášku prof. Lucien Lévy-Brühla na téma »Les rapports de la science pure et de la science appliquée«. Dne 14. února 1935 přednášel v Masarykově sociologické společnosti doc. Dr. J. J. Fischer »O korporativním státě«.